

NAŠ TEDNIK

GLASILO KRŠČANSKE LJUDSKE STRANKE

1. leto V Celovcu dne 2. novembra 1949

Številka 8

Katoliško ljudstvo

Nov duh veje med ljudstvi. Pred desetletji še so bila zavervana v tostranost in so sanjala o paradizu na zemlji. Ogromni napredek modernega znanstva, posebno tehnike in kemije, je ljudem pričaral privid bogastva in jih zabil v sanje tuzemske sreče. Dve strašni svetovni vojni pa sta s svojimi posledicami razblinili sen o tasvetnem raj. Naj slavi sodobna tehnika svoje zmagovalje v tankih, topovih in bombnikih, temija pa v atomski bombi, teh najrafiniranejših in najstrašnejših uničevalnih sredstvih. Pogledi tako silno razočarani ljudstev se začenjajo obračati proč od mrzle, brezčutne snovi, ustrahovana srca se iz bojazni pred strahotami nove vojne ozirajo v drug, nesnovni svet, v svet duha in duše.

Na Bavarskem se je pojavil nek Gröning, ki baje z magnetičnimi žarki zdravi ohromele in živčno bolne. Desettisoči so oblegali njegov stan in spričo množice so stale oblasti s svojimi postavnimi pred nerešljivo uganko, kaj storiti. V Hamburgu se javlja nek protestant s travavečimi ranami prebodeh rok in nog. Še iz drugih krajev javljajo, kako ljudje nagibljejo k veri v čudeže in predajajo nekemu misticizmu. V velenostih se razvijajo moderne oblike špinitizma, te nevarne zablode človeškega duha, ki išče z otročjimi, ne smiselnimi redstvi stika z onostranstvom. Vsi ti pojavi so psihoza bolnega človeštva, ki je izgubilo vero v mrzlo snov in mrzlo čudo išče rešitve v drugem svetu. Nečrni človeški duh išče izhoda iz strašne teme, kamor ga je pahnilo oboževanje bogastva in zunanje sile.

Začenja se novo stoletje, stoletje vere in Boga in nadnaravo. Vernemu katoličanu se že izza čudežnih prikazovanj Lurdu in Fatimi zdi, da se sklanja nadnarava k trpečemu in blodečemu vetu in ga vabi iz temne k luči, iz ohole vere k otroški vernosti. Prošeč in krati grozeč je ta glas in kdor mu priklahne z vernim srcem, ga pretrese njegova resnost. Sloveči sodobni pridigar krščanske ljubezni, p. Lombardi, okoli katerega se danes zgrinjajo neštete množice, kamorkoli pride, jo je odel v besedo: Smo ob robu strašnega prepada! Samo bežen pogled v demonijo kratestva teme, ki javno razpreja svoje mreže naokrog in se poslužuje najzvišjih in najnasilnejših sredstev, da propasti ljudstva in usuznji njihovega duha, zadostuje. Ura začenja biti dvajseto uro, uro odločitve.

Nismo mnogoštevilno ljudstvo. A tevilno ni važno! Da bi bili verno ljudstvo! Kdo izmed nas je pred mesecem slutil, da smo bili tik pred tem, da izgubimo pravico se imenovati katoliško ljudstvo? Kljub tolikanj hvalisani obožnosti naših ljudi, kljub osebni religioznosti poedinih bi bili lahko zagrali naslov katoliškega naroda. Nedolodne bi bile posledice za nas in naše otomce. Ali bi se ta mali narod, ki se mora boriti za svoj kulturni obstoj in za pravo svojega jezika tudi v svojih lastnih vrstah, zamogel še kedaj izkoptati iz suženstva duha? Kdor ga pozna njegovi vrlini in slabosti, ve, da bi bil tem trenutkom nehal biti narod.

Bolj kot kedaj verujemo danes v obstoj vernega naroda! To občestvo ni samo družina živečih bratov in sestra, narveč obsega vse pred nami živeče rove, ki ostanejo povezani z nami v močno družino enega naroda. Vsi katoliški narodi so udje vesoljnega občestva, magslovlavne, trpeče in boreče se Cerkve in tudi mi smo kot ljudstvo del tega celičastnega, naravo in nadnaravo družujočega občestva.

Tako morda moremo razumeti dogodke minulih tednov. Kaj bi bili mi

Zvesti veri — zvesti narodu

Kdo še do danes ni spoznal, za kaj pravzaprav gre? Ljudstvo, zbudi se in spoznaj, da moraš vsak dan, vsak trenutek stati na braniku, da ti ne bo odvzeto najdražje, kar ti je Bog podaril — osebna svoboda! Še imaš priliko izpolnjevati svoje verske dolžnosti, še imaš prosto pot v cerkev, še imaš možnost svoj dom spremeniti v hišo božjo, še se lahko veseliš na posamezne praznike, katerih globino in lepoto že tedne popreje slutiš in čutiš, še se ti utrne solza ob pogledu na tvoje nedolžne otročiče, ki se veselijo Miklavževih daril, občudujejo jaslice, uživajo velikonočne dobrote ali se v globokem spoštovanju do rajnih v molitvi sklanjajo o Vseh svetih na grobovih svojcev. Kako dolgo bo to še mogoče, prijatelj? Ali ne čutiš, da je današnji svet, naša okolica puhla, da se že pri nas razširja gnoloba, ki napreduje s čudno naglico? Ne podcenjuj sovražnika, ki se ti vsiljuje v obliki protiverskega, indiferentnega časopisja in trdi, da bo zastopal tvoje interese. Zbudi se, odvrzi to, kar tvoja vest odklanja, ne verjemi, da si v tem boju med dobrim in zlom odveč in da moreš stati ob strani. Prav tebe se tiče ta boj in vsakega posameznika. Ali veš, kaj je komunizem in pretirani kapitalizem? Ali res misliš, da ta dva lahko izgovoriš skupaj z besedo osebna svoboda? Odgovarjaš mi z ne. Torej veš, da oba ta zmotna svetovna nazora poveljujeta materijo —

snov, Boga pa tajita. S tem pa je tvoji osebni svobodi zadana največja rana, saj tvoja vera temelji na pripoznanju božje vsemočnosti, svoje življenje pa uravnavaš z izvrševanjem in spoštovanjem božjih zapovedi, s čimer ti je zagotovljeno mirno notranje življenje. Oba prej omenjena nazora pa vse to odvezmata.

Zlasti po drugi svetovni vojni se je tudi v našo deželo zanesla ideja komunizma, ki pa jo je naše ljudstvo v večini zavrnilo. Ali je dovolj, če rečemo: „Jaz nimam s komunizmom nič opraviti? Na državah vzhodnega bloka smo videli, da je to premalo. Ali veš, česa nam vsem manjka? Verskega prepoda — resničnega življenja po veri, živega krščanstva. Globino in bogastvo običajev naših prednikov hočemo obdržati, biti hočemo enotnost krščanskih bratov in sestra. Po tem naj nas drugi spoznajo, namreč po naši živi veri, ki nam bo dala potrebno moč vsemu se zoperstaviti, kar bi moglo škodovati prostosti Cerkve. Tako odklanjamo vse protikatoliške časopise, vseh skupin, ki se borijo proti pravi veri ter s tem proti naši osebni svobodi. Pridružujemo se tudi seveda narodnemu programu, kajti vera in narodnost sta tesno povezani med seboj, kdor je namreč prepričan katoličan, tudi ve, katere dolžnosti ima do svojega naroda.

Danes gre samo za to, ali boš v

tem silnem boju, ko svetu grozi, da se zvrne v brezno brezboštva, stal v vrsti pogumnih kristjanov ali pa hočeš s svojo brezbriznostjo biti grobokop svojega naroda. — Brezdvomno bo tudi na naših tleh zmagalo dejavno krščanstvo nad nevero in versko mlačnostjo. Da bo pa to čimprej mogoče, je treba verskega prepoda. Svet zahteva odločnih sto odstotnih katoličanov. Zato, prijatelj, si zapomni:

Povsod hočemo tako živeti, kot zahteva sv. vera — božje zapovedi. Z vso svojo močjo hočem kot laik z nasvetom in dejanjem podpirati tiste, ki pomagajo razširjati božje kraljestvo. Predvsem pa hočem s svojim življenjem biti vzgled tudi tistim, ki ga še niso spoznali ali ki nič več ne čutijo, kako srečen je človek, ki živi s Cerkvijo.

Dr. Valentin Inzko

Usoda italijanskih kolonij

„Demokracija“ list tržaškega svobodnega ozemlja poroča: „Čudno stališče je zavzel minister Sforza v zadevi bivših italijanskih kolonij v Afriki. Ker ni mogel doseči poverila Italiji za upravo nad Libijo in Eritrejo (potem, ko je v spomladanskem zasedanju Organizacije združenih narodov upal na odobritev kompromisa, ki ga je sklenil z Bevinom, na podlagi katerega bi Italija dobila neke vrste mandat vsaj za Libijo in razne ugodnosti v Eritreji, kompromis, ki je bil zavrnjen), je v soboto 1. oktobra predlagal skupščini OZN, naj prizna in uvede popolno neodvisnost Libije in Eritreje, ker jih je Italija v štiridesetih letih uprave že toliko civilizirala, da se lahko upravljajo same. Za Somalijo je predlagal poverilo Italiji za upravo pod okriljem OZN, „ker Italija ni utegnila dokončati svojega kolonizacijskega dela“, da bi Somalijo privedla do civilizacije.

Ali bo Italija dobila vsaj upravo nad Somalijo, je danes še vprašanje, ker je že podan predlog, da bi Somalijo upravljala OZN sama.

Tako znajo voditi politiko Angleži in zapeljati še najbolj spretne diplomate, med katere prištevajo tudi grofa Sforzo. Obrnili so mu oči proti Trstu, da so mu lahko odpihnili kolonije. Z grofom Sforzo se sedaj norčujejo razne italijanske politične struje, ki mu očitajo, da ni še nikjer dosegel niti trohice uspeha. Humoristični listi pa slikajo njegovo politiko v obliki drevesa, ki v jeseni izgublja list za listom: Split, Zadar, Reko, Pulj, Cirenajko, Tripolitanijo, Eritrejo. Medtem ko se listič Somalija že trže od vejice, že rumenijo listi doline Aoste, južne Tirolske in Trsta.“

DRŽAVNA POGODBA ZA AVSTRIJO

Namestniki zunanjih ministrov nadaljujejo svoje razgovore, brez da bi prišli do vidnejših uspehov. Sporni točki so slej ko prej še vprašanja okoli avstrijskega petroleja in plovbe po Donavi in vse imovine, ki je s tem v zvezi.

SEDEŽ ZDRUŽENIH NARODOV

Združeni narodi so draga zadevščina. Za gradnjo uradnih prostorov imajo predvidenih 22,500.000 dolarjev. Če bi delo te velike ustanove res bilo v stanu preprečiti vojne zapletaje, bi vsekako tudi ta cena bila še zelo nizka v razmerju z vojnimi stroški.

Kaj se dogaja na Balkanu?

Vedno in vedno bolj jasno vidimo, da Jugoslavija ne bo mogla iti v bodočnost samostojne politične poti, ampak da se bo morala nasloniti na zahodni ali vzhodni blok. Da se na slednjega ne more, je razumljivo, kajti sedanji režim v Jugoslaviji od Rusije nima nič dobrega več za pričakovati in če bi se še tako potrudil poudarjati komunistično usmerjenost. Tako moremo v zadnjem času jasno opazovati, kako si prizadeva Jugoslavija priti z zapadnimi velesilami v tesnejše, ne samo gospodarske ampak tudi politične odnose.

Govori se veliko v močnem pritisku Rusije na Jugoslavijo. Nekateri ameriški krogi in sploh inozemski krogi pričakujejo tekom 30 do 60 dni vpad ruskih čet iz Romunije na Jugoslavijo. Tito pa je mnenja, da takega napada v

slabiči in reveži sami spričo sredstev drugih in okoliščin? Jecljali smo besede o sveti tradiciji in ta tradicija se nam v luči vere prikazuje kot naša najsilnejša opora. Molitev in žrtev tisočih sinov in sestra pred nami, Slomškova svetost, Jegličeva neomajenost, Krekova socialnost, Einspielerjeva korenitost, Janežičeva požrtvovalnost, Grafenauerjeva iskrenost — ne verujem, da bi bili ti veliki rojaki v kraljestvu duha odložili svojega velikega, vso našo družino objemajočega osebnega duha. Vsebolj ko prej so ostali voditelji in učitelji svojega ljudstva in mu stojijo ob strani v njegovih dobrih in trdih dneh.

Verujmo v občestvo katoliškega naroda danes, ko se majejo zadnji temelji stare zgradbe in bo iz mladih, vernih src vzkliklo novo, lepše življenje novega veka! Verujmo tako, da bomo res zaslužili naslov, za katerega so velikani pred nami trpeli in umirali!

kratkem ni pričakovati, ker bi s tem ne bila izključena možnost nove svetovne vojne, katere se danes gotovo vse velesile boje.

Casopisje je zadnje dni mnogo pisalo (po nepotrjenih vesteh), da je prodrlo 500 partizanov iz romunskega ozemlja na jugoslovansko. Napad so napravili s pomočjo treh oklopnikov. Zasedli naj bi dve vasi, kateri sta bili od jugoslovanskih čet zopet osvobodjeni. Izgube so bile na obeh straneh močne. Po poročilih jugoslovanskih emigrantov, ki so se udeležili tega napada kot partizani, naj bi bilo ujetih 30 jugoslovanskih vojakov. Jugoslovanska stran pa je ta poročila ovrgla.

Član politbiroja centralnega komiteja komunistične partije Jugoslavije Moša Pijade je v svojem govoru izrazil mnenje, da sicer Jugoslavija ne pričakuje neposrednega napada od strani kominformskih držav, vendar pa mora biti država čuječa.

Gotovo obstoja možnost napada na Jugoslavijo, ki pomeni za Rusijo neko oporišče, odkoder bi imela vpliv na druge zahodne države.

Jugoslavija je danes primorana iskati pri Združenih državah gospodarsko pomoč. Ta pomoč Titu od strani Amerike je poostrela mrzlo vojno. Tu sem spada odpoved pogodbe prijateljstva, sodelovanja in sopomoči z Jugoslavijo od strani Rusije in ostalih kominform držav.

Z iskanjem gospodarske pomoči pri Združenih državah so pa tesno povezani tudi dobri politični odnosi do vseh ostalih zapadnih držav. Tako bi verjetno Jugoslavija rada upostavila diplomatske zveze z vaticanom.

Vsekakor je pričakovati v bližnji bodočnosti na Balkanu važnih dogodkov.

Da smo si na jasnem

Uvodno bi hoteli ugotoviti, da se ne spuščamo v našem listu v nobeno nestvarno polemiko, da ne bomo odgovarjali na klevete in laži, pa naj jih piše ali govori kdor koli hoče. Nam gre samo za stvar. Mi nismo in ne bomo odgovarjali na napade „Slovenskega vestnika“, nas niso razburjali napadi socialistov ob volitvah in če se je gospod deželni glavar sam v svojih govorih posluževal še tako cenjenih napadov in očitkov.

V predzadnji številki našega lista smo pisali o šolskih prilikah in celo „Neue Zeit“ 25. 10. 1949 prizna, da je bilo naše razmotrivanje stvarno. Ločimo pa se v gledanju problemov v bistveni točki.

Jasno naj bo vsakomur, tako ÖVP kakor SPÖ, da se mi v svojih upravičilih zahtevah ne obračamo na eno ali drugo stranko, marveč na državo. Ko smo julija meseca tega leta predali gospodu kanclerju Figlu spomenico, mu to nismo predali kot predstavniku ÖVP, marveč kot predstavniku države. Če bi na mestu zveznega kanclerja sedel socialist, bi bili predali spomenico njemu. Državna pogodba za Avstrijo v pogledu koroških Slovencev ne bo obvezovala ne ÖVP in tudi ne SPÖ, marveč državo in to ne oziraje se na slučajno politično večino. Zdi se mi, da ravno danes ni zelo pripraven čas, da se hočejo socialisti na eni ali dr. Steinacher na drugi strani igrati s problemi, ki niso njihova domena, marveč so zadeva vse države. Sicer pa se gotovo tudi gospod deželni glavar sam še spominja razgovora, ki se je vršil februarja meseca na njegovo željo, kjer sem mu pojasnil naše gledanje celotnega vprašanja.

Kar imamo mi v celotnem vprašanju povedati, povemo v javnosti, to se pravi, državi, katero za nas predstavlja demokracično izvoljena vlada. Prepoceni bi pač bilo, da bi poskušala ena stranka zvaliti odgovornost na drugo, ko nosi kot vladna stranka za prilike sama odgovornost.

Naj bo jasno povedano, da pač v Avstriji nismo koroški Slovenci edini nemški del prebivalstva, marveč so tudi Hrvati na Gradiščanskem in Čehi na Dunaju in da se bo statut v državni pogodbi tical tudi teh. Vsi ti problemi pa so pri vsem spoštovanju deželne avtonomije, ki je po ustavi zajamčena posameznim deželam, zadeva celotne države in se bodo morali reševati pod državnim vidikom. Verjetno ne bo drugega izhoda kot ustanoviti v predsedstvu vlade na Dunaju poseben sekretariat za narodnostna vprašanja pod vodstvom zgoraj imenovanih narodnostnih skupin, ker se pač državni problemi ne morejo reševati iz celovskega ali kakkega drugega zelnika.

Gospodom socialistom pa z mirno vestjo dam zagotovilo, da inšpektorsko mesto, o katerem sem govoril v „Našem tedniku“, zame osebno nikakor ni interesantno in da tega mesta ne osporavam kakemu njihovu pristašu, pač pa kot šolnik in poznavalec razmer ne bom molčal k zadevi, če naj bo inšpektor za dvojezične šole mož, ki niti slovenskega jezika ni sposoben ali je proti vsemu slovenskemu sovražno razpoložen. Isto velja za predstavnika ÖVP, ki bi prišel za to mesto v upoštevanje. Nam ne gre za to, kateri stranki bo dotični pripadal, marveč za to, da je po objektivnih in subjektivnih sposobnostih kos vprašanju, katero se mu s tem poveri. Čudim pa se zelo ravno zadržanju socialistov v tem vprašanju, ker so oni v svojih proglaših vedno poudarjali, da hočejo v narodnostem pogledu dati vsakemu svoje. Več pa mi nikdar nismo zahtevali. Da pa mora inšpektor za dvojezične šole znati slovensko, je tako enostavno, da o tem ni treba nobene besede.

Sicer pa so poučeni gospodje itak na jasnem, za kaj in za koga v tem slučaju gre.

Dr. J. Tischler

VARNOŠTNI SVET

Francoski zastopnik je predlagal načrt o štetju oboroženih sil v posameznih državah. Ruski zastopnik Malik je ostro nastopil proti temu načrtu, sam pa zastopal svetovno razorožitev tudi v pogledu atomske bombe.

Kaj delajo in kako živijo drugod po svetu

AVSTRIJA

V Dunajsko Novo mesto je 25. oktobra dospel vlak vojnih povratnikov. 626 oseb je spet prišlo domov, med njimi je bilo 21 žensk. Nahajala se jih je večina v taborišču Gorlowka.

GRADEC

Letošnji graški jesenski velesejem je žel velike uspehe. Več kot 200.000 prebivalcev je prestopilo vhodna vrata in zapustilo v razstavnih prostorih precejšnje vsote denarja. Morda bo zanimalo gospodarje, da se je razprodalo za 4.833.000 S za poljedeljske stroje, za domače mline je bilo izdanih 1.558.300 šilingov. Sklenili so, da bodo drugo leto otvorili tudi spomladanski velesejem.

KOROŠKI DEŽELNI ZBOR

Koroški deželni zbor je sklican na prvo zasedanje za 7. november t. l. Vršila se bo zapisnega novih poslancev, volitev predsednika deželnega zbora, deželnega glavarja in njegovih namestnikov in ostalih članov deželne vlade in njihovih namestnikov. Na to sledi zapisnega deželnega glavarja in končno bodo še volili dva člana za zvezni svet.

NEMSKE KOLONIJE?

Princ Hubertus je prispel pred kratkim iz Združenih držav. V Monakovem je imela „Nemška akcija“ zadnje dni javno zborovanje, pri katerem je govoril kot nekak voditelj tudi on. V svojem govoru je orisal „nedeljeni raj“ in izrazil mnenje, da mora Nemčija dobiti kolonije nazaj. Zahteval je tudi obnovo Nemčije z mejam kot so bile l. 1918. Po njegovem govoru je bilo približno 10.000 ljudi nemško himno.

Na domačih tleh

CELOVEC

Mislím, da je še bolj zanimiva kot „jarmak“, selitev gimnazije iz Marijanšča na Velikovski cesti, v njeno lastno poslopje nasproti Karintije. Profesorje bi ta dan lahko imenovali „policaje“ in dijake „divjake“. Preseljevanje je šlo dobro od rok, saj so skoro vse premičnine študentje prenesli iz starega poslopja v novo. Z veliko vnemo so dvigali težke omare in table, ki so jih avtomobili pripeljali pred šolsko poslopje. Seveda brez vpitja in smeha ni šlo, kar tudi profesorji niso zamerili, saj so bili veseli, ko so videli s kako vnemo so pomagali pri ureditvi šolskih sob. Gimnazija je novo pobeljena, višja gimnazija je dobila celo nove klopi.

Na ta način je dijakom omogočeno, da bodo obiskovali pouk samo dopoldne. Doslej so se menjali z dijaki realke ter so tri dni hodili v šolo dopoldne in tri dni popoldne. Želimo, da bi iz gimnazije izšlo mnogo pridnih, poštenih mož.

PODKLOSTER

Odhod č. g. Valjavca. Dolgo smo imeli upanje, da ostane pri nas č. g. katehet Valjavec. Odkar je bil pri nas, je imel štiri predstojnike, tako hitro se menjajo pri nas dušni pastirji, ker se vtikajo v cerkvene zadeve ljudje, ki cerkve nikoli ne vidijo od znotraj, v Celovcu jih pa — kakor izgleda — radi poslušajo, zato vsak duhovnik, kakor hitro vidi razmere, gleda, da nam čim prej obrne hrbet. Edino g. Valjavec je vzdržal v veselje vseh ljudi, ki so ostali cerkvi zvesti, še bolj pa v veselje vseh domačinov, ker je nam rad postregel, kjer je le smel, v našem materinem jeziku. Ne moremo razumeti, da se ni našlo na merodajnem mestu nikogar, ki bi poskrbel, da č. g. Valjavec ostane pri nas. V zameno za njega smo dobili katehetinjo iz Špittala. Kako naj se ta v naših razmerah uveljavi, je nam uganka! Kako naj poučuje krščanski nauk na dvojezični šoli, ko ne zna slovensko, je pa nam še večja uganka. Č. g. Valjavcu pa se javno zahvaljujemo za nje-

VOLITVE V DELAVSKO ZBORNICO NA KOROSKEM

Volilnih upravičencev je bilo 68.433. Volitev pa se je udeležilo le 44.493 oseb, to je 65%.

SPÖ je dobila 27.611 glasov in 53 mandatov (preje 41 mandatov); ÖVP je dobila 5075 glasov ali 9 mandatov (preje 18 mandatov); KPÖ je dobila 2789 glasov in 3 mandate (preje 17 mandatov) in VdU pa 9218 glasov in 18 mandatov.

TUDI — RAZVREDNOTENJE DOLARJA?

V višjih ameriških krogih resno mislijo, da bo vrednost dolarja padla. Vendar je zadnji teden pojasnil finančni minister Snyder, da samo kongres more spremeniti ceno zlata in da vlada nikakor ne misli na razvrrednotenje dolarja.

DUNAJ

Pater Riccardo Lombardi, o katerem smo poročali tudi že v našem časopisu, ima od 22. oktobra do 3. novembra na Dunaju 14 pridig. V govoru na katoliško akcijo v koncertni dvorani je pater Lombardi nakazal, da živimo v času žalostnega propada, ki pomeni konec nekega že pred petimi stoletji začete razvoja, ko človek sicer še ni zatajil Boga, a že hotel zgraditi svet brez Njega. Tako je moglo priti do modernega materializma in besed Nietzschea: Bog je mrtev.

FRANKO NA PORTUGALSKEM

General Franko je posetil v Lizboni portugalske državne predstavnike. V zvezi s tem obiskom je vojno ministrstvo Portugalske javilo, da je bil Franko imenovan za generala portugalske

armade. V javnosti obstoja mnenje, da se je ta obisk izvršil na željo Amerike, ki hoče, da bi se omenjeni državi zblizali.

JUŽNA AMERIKA

V Equadorju v Južni Ameriki se večkrat zgodi kaj prav čudnega. Tako je radijska postaja „Quito“ prenašala delo (saso) nekega ameriškega pisatelja z naslovom: „Vojska dveh svetov“. Napovedovalec je javil, da so se grozno oborožene čete z Marsa s padali spustile v Equador, kjer so zavzele glavno letališče in da se bližajo z vso hitrico mestu Cotacollao, da so ga že zavzele, pobile ljudstvo ter se že bližajo mestu Quito in opozoril prebivalce naj se pripravijo na smrt. Vse je bilo zbegano, avtomobili rdečega križa, tanki, prva pomoč je hitela, da pomaga preostalim prebivalcem mesta Cotacollao. Iz mesta Quita pa so ljudje v rumah bežali, da se kje na deželi poskrijejo. Medtem se je zvedelo, da je v Cotacollao vse mirno. Razjarjena množica je šla nad oddajno postajo ter hišo, v kateri se je nahajala, zažgala. Kakih 60 uradnikov in nameščencev je bilo tedaj notri. Telefonično so klicali policijo na pomoč, a se nadeževala, ker so policisti mislili, da je spet potegavščina. Bilo je šest smrtnih žrtev in 16 ranjencev. Ostali so se rešili s tem, da so prebili streho in ušli.

petjem. So pa novoporočenci to tudi za služili, saj so trije od njih člani tega pevskega zbora in Mlakarjeva Ančka že vsa leta cerkvena pevka, ki je tudi takrat ni bilo sram v cerkvi peti, ko to ni bilo „moderno“, ko je bilo plačilo marsikatera grenka beseda od strani nasilnežev. Zep in pa Karl sta se pa tudi kmalu po svoji vrnitvi iz vojske pridružila cerkvenim pevcem, in upamo, da bosta zdaj še bolj veselo pomagala svojim božjim darom poživljati občestveno božjo službo. Pri Hartlu je bila potem gostija z slovesnim obrednim začetkom in zaključkom. Da smo imeli godbo in ples, in so pevci še marsikatero zapeli, da so vkradli obe nevesti hkrati in še „svatinjo“ zraven, da je bilo vse veselo — tega pač ni treba še posebej praviti, saj veste kako se godi ob takih priložnostih. Novoporočencem pa želimo vsi: mnoga srečna leta!

SVEČE

„Smrtna žetev vsak dan bolj dozori“. Tako nepričakovano je to pot prišla smrt, da nas je kar pretreslo. Delavni učitelj gospod Johan Kuraš je šel v petek, dne 21. oktobra prestat sadje k Mlinarju. Nenadoma se je opotekel in izgubil zavest. Vsi poiskusi, da bi ga oživili, so bili zastoj. Zdravnik je mogel ugotoviti, da je omagalo srce.

Ob številni udeležbi smo ga v nedeljo, na njegov rojstni in godovni dan, položili k večnemu počitku. — Rajni je bil nazadnje šolski upravitelj v Rutah. Kdor je že bil v naših Rutah ve, da se precej daleč in da je pot zelo naporna. Bog ve kolikokrat jo je pokojni gospod učitelj prehodil! Za njegovo šibko srce je bila pač prehuda.

Nekateri Podjunčani iz okolice Božje ga groba se bodo vestnega učitelja in dobrega pevca gotovo spominjali. Bil je tudi šolski upravitelj v Dravogradu, še pred drugo svetovno vojno je bil upokojen. Ponovna šolska služba, ki jo je nastopil med vojno in jo potem nadaljeval, je bila pretežko breme za njegovo moči.

V domači zemlji naj mirno počiva žalujočim naše iskreno sožalje. V torek jutraj so zapustili dolino solz Gašpirčeva 89-letna babica. Vdano so prenašali težave, ki jih prinaša starost in bolezen. Bog jim daj večni mir in pokoj!

SINE

Danes sicer nimamo posebnih novic, ampak radi bi bili enkrat v „časopisu“. Zato se oglašamo in vse povabimo k nam uživati svež gorski zrak in lep razgled v Rožno dolino. Naša vas je majhna in leži nad Bistrico. „Naš tednik“ je pa le našel k nam in radi ga prebiramo. Mimo nas pelje pot na Slovenj Plajberk. Mal potoček z ribicami bo ribičem napravil mnogo veselja. Pozimi je pa tudi za smučarje nekaj lepih terenov.

Če nas hočete še bolj poznati, pa pridite k nam.

govo požrtvovalno delo med nami. Ohranili ga bomo v najboljšem spominu.

(Volilne laži). Polagoma se izve, s kakšnimi lažmi so socialisti delali proti Krščanski ljudski stranki: Kdor ima rento, jo bo zgubil, kdor je nastavljen, bo zgubil službo, kdor si služi kruh z delom, bo zgubil delo, ako voli Krščansko ljudsko stranko. Že samo slovensko ime stranke je zadostovalo, da so vsakega, ki je bil na sumu, da bi volil to stranko, že označili za titovca. Po mnenju socialistov bi pač morala izginiti vsaka sled, da tu prebivajo Slovenci, kar so vsi domačini. Le tujci, ki so se k nam priselili, ali, ki so jih med nas naselila nemška ponemčevalna društva itd., naj imajo pravico, rabiti svoj jezik, tisočletni domači jezik naj bi se pa umaknil tujcem na ljubo. Naša skrb mora biti, da se povsod potegujemo za pravice svojega jezika, ki je že nad tisoč let tukaj doma. Dne 10. oktobra 1948. je deželni glavar g. Wedenig izjavil: „Z vso strastjo se borimo proti vsakemu poskusu ponemčevanja.“ Te besede najbrž veljajo samo za zunanji svet, za one, ki bi jih imeli čutiti, ne veljajo. A mi jih bomo ponavljali, da jih socialisti ne pozabijo in da bo svet slišal, kako je v resnici.

SUHA

Kar dvojno poroko obenem smo obhajali. Oženila sta se Mlakarjev Zep in Kališnikov Karl, ki je popeljal Mlakarjevo Ančko pred oltar. Mlakarjev Zep se je naveličal „čez Dravco v ves hodit“ in je Micko Lenart pripeljal iz laboške fare na našo stran. Lepo so obhajali poročne slovesnosti, vse po starem, kakor je pri nas lepa navada, tako lepa, da bi morali enkrat še posebej o tem govoriti. Cerkevni pevski zbor se je posebej potrudil in je sprejel ženina in nevesto z deklamacijo in s pesmijo pred cerkvijo: „Dragi ženin in nevesta, k svatbi v božjo hišo gresta...“, pel je navdušeno pri poroki in poročni sveti maši in spet je pozdravil novoporočence, ko so stopili iz cerkve z deklamacijo in krasnim

Klic grobov

Kakor življenje prinaša veselje in žalost, tako so tudi prazniki nekateri polni radosti, drugi pa spet resno umirjeni. Vsi sveti in Verne duše sta taka dneva. Že priroda kaže umiranje, se pripravlja na počitek. Tudi sv. Cerkev je prav v jesenski čas postavila spominska dneva vseh zveličanih rajnih in vseh, ki še v vicah trpe.

Bolečine slovesa, zadnje besede pred smrtjo, naročila, nauki in dobrote naših dragih pokojnih nam bodo spet prišle v spomin. Marsikdo bo zaplakal ob bolečem spominu. Sirotica bo krasila s solzami atejev in mamin grob, starši bodo v duhu poromali na vojaška pokopališča, kjer slutijo, da počiva njihov sin. Vdove bodo pomislile na strelski jarek, kjer raztrgan leži mož. Marsikateri pa še vedel ne bo, kje je bomba raztrgala življenje edinemu sinu, ženinu ali očetu. V koncentracijskih taboriščih so upepeljavali mlada, močna trupla naših ljudi in Bog ve kje prhni njih pepel.

Pa vam ne pišem zato tega, da bi se spet žalostili. Pišem zato, da poslušamo in izvršimo to, kar nam naši dragi naročajo: „Molite za nas, bratje in sestre! Samo molitev nam more pomagati, da čim prej pridemo v večno blaženost. Zvonček ob večerih vas spominja, da k angelovemu češčenju dodaste še prošnjo za nas. So vice, je večnost, ne zamudite prilike za dobra dela. Vedite, kar smo bili mi, to ste vi, kar smo mi, boste tudi vi!“

Kajne, tako pogosto se nam godi krivica, tako često tožimo o trpljenju, preobremenosti z delom, boleznimi, skrbem, ki jih ni konca. Spomnimo se tedaj, da je človeško življenje le kratko, da smo na zemlji le popotniki. Pot pa nas mora voditi k Bogu, večni lepoti, dobroti in ljubezni. Tam se bomo sešli z našimi dragimi umrlimi in uživali srečo z vsemi svetniki na vekov veke.

OPOZORILO!

Mohorjev koledar in Mohorjeve knjige so izšle! Pridno segajte po njih. Udje dobijo svoje knjige pri poverjenikih.

Koledar je izredno bogato ilustriran in ima mnogo zanimivih člankov.

Večernična povest je pisana zelo nape to in obravnava zelo zanimivo snov iz naših domačih krajev.

Na njivici božji

Na njivici božji plamika pač lučec nešteto nocoj umrlim, ki v hladnih gomilah že našli so mir in pokoj.

Oj, semkaj poklekнем v zatišje, za rajne pomolim srčno, da Bog se jih večni usmili in sprejme njih duše v nebo.

Večnost

Marica: Mama, kaj je večnost?

Mama: Nekaj, kar nima konca.

Marica: Kaj pa nima konca?

Mama: Vidiš kozarec in muho, ki leze po tem okroglem robu. Kdaj bo prišla do konca?

Marica: Nikoli.

Mama: Tako je. Če bi vse življenje muha lezla, in hotela do konca, ne bi prišla, prej bi poginila, ker to kar je okroglo nima konca. Tudi večnost nima konca, razumeli pa bomo to šele po smrti.

MARIJANIŠČE TANZENBERG

V nedeljo, 23. oktobra smo igrali slovenski dijaki Marijanišča lepo igro: „Luč z gora“. Povabili smo vodstvo semenišča, gospoda profesorja slovenščine in seveda vse diake. Vsi so prišli v polnem številu. Da so igro tudi nemškogovoreči dijaki mogli nekoliko razumeti, smo jim podali najprej vsebino igre v nemškem jeziku. S plamtečim navdušenjem so ostali, kar nismo pričakovali, vsi Nemci do konca igre v dvorani. Zadovoljni in z razveseljenim srcem so korakali gledalci po končani igri iz dvorane.

Vzemite si tudi vi, fantje in dekleta, sledečo pesem, ki je vsebina igre in geslo Hinkota, za svoje geslo:

„Daj, da v srcu mojem, pa naj jokam ali pojem čistosti žar plameni! In da vedno mi v očeh, lep ko čisti gorski sneg, radosti odsev žari!“

MALOŠČE

Sredi oktobra smo pokopali na Maloškem pokopališču daleč na okrog znane slikarja Quedritscha. Kot mlad fant se je izučil slikarstvo v Beljaku, pozneje je dolga leta delal pri šteben-

skem slikarju Graberju, nakar je začel samostojno delati. Prišel je kot slikar v mnogo hiš in spoznal ljudi in družinske razmere. Poslikal je veliko cerkev in kapel v našem okraju. Dolga leta je bil tudi priden cerkveni pevec. Ljudje so ga radi videli v svoji družbi, ker jih je znal s svojo šaljivostjo prav dobro zabavati. Lepa udeležba pri pogrebu je pokazala, kako so ljudje spoštovali rajnega. Domači g. župnik se je rajnemu zahvalil, da je svoje talente posvetil tudi cerkvi in božji časti. Moški pevski zbor mu je zapel na grobu pesem v slovo, godba pa je dolgoletnemu načelniku požarne brambke zaigrala žalostinke. — Rajnega slikarja Quedritscha se bodo domači še vedno radi spominjali. Naj počiva v miru!

KAMEN V PODJUNI

Dne 23. oktobra je pogorelo gospodarsko poslopje pri Virtu v Kamenu. Zgoreli so vsi stroji in vsa krma. Živino in vozove so rešili. Škoda znaša 70.000 šilingov. Sumijo, da je zažgal neki be- rač, ki nekoč ni dobil pijače, ker je bil že pijan, s požarom je že tedaj grozil.

JESENSKI TRG V CELOVCU

Zadnji ponedeljek se je vršil v Celovcu dobro obiskani tržni dan. Mnogo je bilo tokrat v prodaji živine in konjev. Prodalo se je malo. Najvišja cena za žrebeta je bila šil. 3000, krave pa po 2500 do 3000 šil. Svinj tokrat ni bilo na trgu, ker je radi boleznih trženje s svinjami prepovedano.

PROMETNA NEZGODA

24. 10. se je pripetila na državni cesti blizu mosta čez Krko huda prometna nesreča. Voznik tovornega voza Anton Plasutič iz Velikovca je zadel s svojim vozom ob cestni kamen. Pri tej nezgodi so se težko poškodovali zakonca Filip in Antonijo Ambruš ter še tretji sopotnik, voznik pa je ostal nepoškodovan. Filip Ambruš je medtem v celovski bolnici umrl.

MESO ŠE NE BO PROSTO

Meso še ne bo v prosti prodaji, torej bo treba živino še naprej oddajati, ker se pristojnim oblastem še ni posrečilo mesto Dunaj preskrbeti z zadostno množino mesa. Prvotno je obstojal načrt, da se z 6. novembrom dovoli prosta prodaja živine in mesa.

Za tiskovni sklad so darovali: G. dek. A. Z. šil. 100.—, g. župnik I. Starc 20.—, Janez Mikl šil. 5, Trupe Franc šil. 5, Alojz Wutti 5 šil., G. P. M. 100.— šil.

Zanimivosti

STRATEŠKI POLOŽAJ V SREDO-ZEMLJU

Mnogi listi se bavijo z novejšim položajem na Balkanu in razpravljajo o morebitnem novem mednarodnem sporu, drugi spet podčrtavajo pozitivne znake v sedanji strategiji zahodnega in vzhodnega bloka držav.

Pred kratkim smo brali, da so prenesli grški partizani svoj glavni stan iz Albanije v Bolgarijo. To je dokaz, da so se komunisti umaknili iz Sredozemlja. Njihov položaj je postal pretežak, njihova oskrba iz Albanije pretežka odkar jim je zaprta jugoslovanska meja. Poiskati so si morali drugo oporišče, od koder bodo lažje izvajali nove napade na Grško. Verjetno je ta sprememba prišla na namig Sovjetske zveze, kateri so tudi izdatki za oskrbovanje partizanske vojske predragi, ker vendar ni mogoče doseči trajnih uspehov na terenu samem.

GOSPODARSTVO V ŠTEVILKAH

Spodnje številke se nanašajo na predvojne, sedanje in za leto 1952/53 name-ravane prilike.

	Predvojno	Sedaj	1952/53
krušne žitarice	100	93	114
riž	100	95	116
krompir	100	125	131
sladkorna pesa	100	116	137
semena oljaric	100	156	261
tobak	100	111	131

Navedene številke kažejo, da je današnja produkcija deloma že prekoračila predvojno proizvodnjo. Seve pri presojanju ne smemo pozabiti, da se je celotno prebivalstvo na svetu kljub vojnim prilikam povečalo in da so s tem postale tudi vsakdanje potrebe večje.

V prihodnjih treh letih hočejo zvišati tudi število domačih živali za deset odstotkov. Taki načrti so v gospodarstvo vsekakor potrebni, čeprav sami po sebi še niso nobeno jamstvo, da se bodo ti načrti tudi uresničili. Nezgode in boleznikakor se pojavljajo sedaj ravno pri svinjah, onemogočajo dosego zaželjenega cilja.

Spomnite se tudi Vi tiskovnega sklada in pomagajte premestiti gospodarske težave lista.

Hranite list, da boste tudi pozneje lahko pregledali eno ali drugo stvar.

Berj in širi „Naš tednik“ ter ga priporočaj tudi svojim znancem.

Lea Fatur:

Matjažek

(Nadaljevanje)

„V Carigradu bi dobil več zanj,“ je okleval hudi Turek, dobri pa je silil: „Do Carigrada ne pride. Vedno joče po materi.“

„Dobil bo dobro mater,“ se je zarežal kostanjasti. Gospod je vrgel Ibrahimu nekaj, kar je cingljalo. Priklonil se je gospodu. Dobri Turek je objel Matjažka: „Alah s teboj, siromaček!“ Dečki so klicali: „Z Bogom, Matjažek! Ne pozabi na nas!“

Turka sta peljala Matjažka v veliko hišo. Tam so ga ženske okopale in oblekle po turško pa ga opasale s sabljo. Potem ga je vzel kostanjasti Ali v naročje in mu velel: „Če te kdo vpraša, reci: Mahmud sem, sin bega iz Valjevega. Zdaj gremo domov k tvoji mami.“

Mislil je, da bo našel res svojo mamo, pa je bila ta beginja, ki pripoveduje zdaj oni, ki je prišla z malo punčko v vas, z malo Leko, ki vpije „Mud! Mud!“

To pripoveduje beginja, kar premišljuje Matjažek. Pravi: „Povej, preljuba, kaj mi je storiti? Otroka mi je pripeljal mož domov tako izpremenjenega, da ne pozna lastne matere. Ko sem ga stisnila prevesela k sebi, se je branil divjaško in vpil: „Ne maram te! Turkinja si!“ Rečem mu: „Mahmud, srce moje, saj sem vendar tvoja mamica! Kaj ne poznaš več svoje mamice?“ Pa se me je branil in kričal: „Moja mama nosi janko! Ti imaš pa hlače! Ti si turški bavbav!“ „Turški?“ sem se mu zasmejala, „kaj nisi tudi ti Turek, Mahmud?“ „Pa se je zrepenčil ta malež: „Jaz sem kristjan! Moja mama je v Pod-

krnosu.“ Vsa izneumljena in prestrašena sem poklicala Alija in ga vprašala, če ni moj otrok občeval v hiši moje sva-kinje z otroki raje. Pa mi je ta zverina pritrtil ravnodušno, da je tam dosti takega drobiža in da ne moreš ubraniti otroku do otrok, posebno ker je bilo Mahmudku dolg čas. In da bo otrok tako kmalu pozabil na to.“

„Kaj pa pravi tvoj mož?“ je vprašala sočutno Lekina mama.

Beginja je pa zamahnila z rokami, ki imajo rjavo dlan in rdeče nohte: „Saj veš, kaj so možaki. Ni, da bi pregovoril pametno besedo Tam mu je stregla sužnja-kristjana, pa se je odvadil turško oblečenih žensk. Pomisli! Videl je kristjanske dečke, ki so jih gnali v Carigrad. Bil je med njimi deček njegovih let, neki Matjažek iz Koroške. Lahko se mu še pritakne, da je on tisti deček; saj veš, kako domišljijo imajo otroci in tvoj Mahmud še posebej, mi je rekel mož. Glej samo, da se odpočije in naspi in pusti me v miru; veš, da mi je zastalo mnogo upravnega posla. Otroka pa drži drugi doma; dovolj sitnosti mi je prizadeval. Kakor da ni silil Mahmud sam ž njim in kakor da se ni hotel oče pobahati pri sestri in sorodnikih z vnu- kom velikega vezirja sultanovega.“

Mama od Leke je našobila usta. Beginja je tožila. „Nimaš sočutja pri moških... Poglej, kako me je prestrašil zvečer, ko sem ga spravljala sama spat! „Priporočamo se Alahu in Mohamedu,“ sem molila. Deček pa, namesto da bi molil z menoj, kakor je bila navada, se je upokončil in hitel: „Pri nas pa molimo tako: S križem ležem, s križem vstanem. Križ me varuje od polnoči do polnoči. Angelček moj, varuj ti mene nocoj!“

„Glej,“ se je začudila Lekina mama, „kako dobro glavico ima tvoj Mahmud,

da si je zapomnil toliko pesmic. Treba ga bo poslati v visoke šole; to bo še luč, ki bo svetila turškim deželam.“

Zadovoljno se je nasmehnila beginja: „V Carigrad ga pošljemo in še v druge kraje. Bival bo pri svojem starem očetu in videl sultanovo moč. Ah, Ima, ti me znaš potolažiti, ti si moja odkrita prijateljica. Poglej — meni se zdi, da ljubi beg bolj svojo drugo ženo in njene otroke, ko vendar nista Hafi in Mufi pol tako nadarjena kakor moj Mahmud in tudi nista tako odlične rodbine.“

„Gotovo da nista,“ je zategnila usta Lekina mama. Beginja je pa povzela: „In ravno zaradi moje rodbine... Pomisli, kako bi se slišalo, da hoče biti vnuk velikega Mohamedovega vezirja kristjan! Mislila sem, da spravim ubogo zmedeno glavico na pravo pot in sem ga poslala z dečkoma v šolo k hodži (turškemu duhovniku). Mahmud je bil že večkrat tam. Pa kaj mi naredi! Hodža je narekoval otrokom to, kar ponavlja rad vsak veren Mohamedanec: „Bog je Bog in Mohamed je njegov prerok.“ Mahmud pa se oglasi: „Stara mama pravijo tako: Tri osebe en sam Bog — bodi češčena presveta Trojica!“ Hodža je bil ves iz sebe; natepsti se ni upal n a š e g a, poslal pa je vse tri domov in prišel sam k meni, zakaj pustim otroka med kristjanske. Jaz se pač ne bojim hodže...“

„Ne, tebi se ni treba bati hodže,“ je pritrčila Lekina mama. „Le pridi z Mahmudom k meni, da se poigrata z Leko. — Mahmud, srce moje, te boli kaj glavica?“

Matjažek je pogledal zaupno v oči Lekine mame in odgovoril zagonetne besede: „Bič je dobro zdravilo.“

Jaz sem begov sin

Mahmud leti kakor vihra skozi Valjevo. Komaj da odzdravlja znancem in

raji, ki se klanja begovemu sinu. V hrbet se mu zapičijo pogledi, veter nese za njim glasove, ki se mešajo v lahki udar urnih liščevih kopit:

„Poglejte begovega Mahmuda! Kaj ga je ošinilo? Danes je njegov dvanajsti rojstni dan, zato so ga vsi obdarovali. Teta iz Bosne mu je poslala sužnja, krepkega moža. Lahko je vesel! Jutri gre v Carigrad k svojemu staremu očetu. Hodil bo v visoko šolo; za Valjevo zna že preveč. Čuden dečko to: močan, moder, dober. Ves drugačen je kakor njegova dva brata po očetu, Hafi in Mustafa, ki mu nagajata in ga sovražita. A beg — kakor da ljubi sinove svoje druge žene. In to od takrat — toži beginja — odkar je bil vzel dečka Mahmuda s seboj v Bosno. Prej je bil ves nor nanj. Takrat pa — so pripovedovali dečki in begovi sužnji — se je bil naučil Mahmud v Bosni kristjanskih molitev in je celo zmerjal svojo mater s Turkinjo. Od takrat ni bilo v begovi hiši do danes sužnja-kristjana, od takrat ni smel Mahmud nikamor sam, da ne bi prišel v družbo kristjanskih dečkov.“

Danes pa leti sam skozi Valjevo, gotovo jim je ušel. Po slovo gre, pa ne mara, da bi ga poslušala brata. In... kdo ve, kako bo potem s hčerko aginje, z malo Leko... Hafi in Mustafa sta že dorasla, v par letih ju bo ženila mati. Ko se vrne Mahmud, bo lahko že drugače pri aginji.“

Kako bilijo take besede! „Hitreje, ljubček moj lisasti! Tvoj gospodar bi rad preletel ves svet. Vse bi rad vedel in znal.“ Toliko je temnega v njegovih duši in v spominu... In ta suženj! Pogled njegov in beseda... Kaj ni ena tistih oseb, ki se mu prikazujejo v sanjah, in o katerih ne več ničesar, ko se prebudi?

(Dalje prihodnjič)

Ali se bo Avstrija rešila gospodarske krize?

Gospodarska naloga bodoče vlade

Avstrija stoji ponovno pred velikimi gospodarskimi problemi. Volitve teh problemov niso spravile s sveta, marveč so se nasprotno, po zaslugi zavlačevalne taktike, „češ, po volitvah bomo vse uredili“, le nakopili.

Najprej bo novi parlament stal pred dejstvom, da bo dobil v obravnavo od finančnega ministrstva v vsej naglici izdelani državni proračun. Iz vseh plasti ljudstva prihajajo glasovi, ki terjajo radikalne ukrepe, da se končnoveljavno izravna državni izdatki in dohodki. Posebno iz gospodarstvenih krogov, in tu ne le kapitalno močnih, marveč tudi iz krogov obrtnikov in manjših podjetnikov je zahteva po popolni preorijentaciji gospodarjenja z državnim denarjem silno močna. Min'ti so časi, ko bi „višja“ državna potreba kakor v času nacionalsocializma upravičevala vsako potrošnjo državnih sredstev samo zato, da bi imela v rokah vse sile za izvedbo svojih fantastičnih načrtov. Ko je popolni razsul leta 1945. vse sanje uničil, bi bil vsakdo mislil, da se je razsula tudi miselnost o „višjih“ državnih potrebah.

Prišlo je drugače. Kot nova nujnost je bilo postavljeno geslo „obnovitve vsega gospodarskega življenja, o novi izgradnji in popravni ruševini!“ Ljudstvo se je tudi tej nujnosti vdalo, vzelo nase žrtve, ki so mu jih naložili po vedno novih valutnih manipulacijah in konvencijah o mezdah in cenah (Lohn-Preis-Fakt). Najbolj značilna je bila v tem pogledu ureitev 1. junija t. l., ki je namah pokazala vso trhljost državnega proračuna, katerega je državni zbor bil odobrila, ne da bi se bilo gospodom že tedaj zasvetilo, da bi našli pomankljivosti, ki so že čez pol leta — proračun bi naj veljal za celo leto — dovedle do bankrota državnih financ. K temu ukrepu je takoj stopilo še notranje posojilo („Aufbauanleihe“), ki pa nikakor ni bilo v prvi vrsti, kot je iz raznih publikacij razvidno, namenjeno za obnovo, marveč za to, da izravna deficite državne blagajne. Ne smemo pri tem pozabiti, da je Avstrija dobila znatne dotacije iz Marshallovega načrta, katerih izkupiček je namenjen v prvi vrsti poživitvi gospodarstva, predvsem za modernizacijo in izgraditev produktivnega gospodarstva. Tudi te vsote so v veliki meri šle v neproduktivne kanale in so se potrošile po raznih subvencijah za

cene, predvsem živilom. Vse to je Avstrija konzumirala, ne da bi zgradila produktivna sredstva.

Res je, da so stroški, ki Avstrijo obremenjujejo po zasedbi, krivi težavam. Vendar pa se je vsepovsod uveljavilo menje, da se z večjo energijo, s posebno štedljivostjo in vsestransko pametno in vestno gospodarsko politiko končno le dajo spraviti v red državne finance. V tem pravcu se nakazujejo sledeče poti, ki jih bo novi državni zbor moral vzeti v pretres.

Državni aparat je prevzet iz vojnega in povojnega časa in današnjim razmeram nikakor več ne odgovarja. Sporedno s poenostavitvijo uprave bo treba skrajšati urade, oziroma nekatere sploh razpustiti. Delovne moči, ki s tem postanejo brez posla, bo treba zaposliti v produktivnem gospodarstvu. Izdatki države v razne reprezentantske svrhe, za preobilno število državnih „službenih“ avtomobilov in slično morajo biti nujno zmanjšani.

Na drugi strani upravlja država razen tega gospodarska podjetja, kot so to državna železnica, pošta, podržavljen podjetja (n. p. Alpine-Montan) i dr.! Dejstvo je, da ravna državna podjetja vpijejo z lepim deficitom. Vsak privaten podjetnik, ki je vezan po istih zakonih na razne cene itd., mora gledati, da svoje podjetje vzdrži produktivno, da si prigrisopodari dobiček, iz katerega plača svoje davke državi in iz katerega gradi in modernizira času primerno svoje podjetje! Naravno je, da se isto zahteva od državnih podjetij, ne pa da ta podjetja gospodarijo tja v en dan — saj država deficit itak krije. Na ta način plačujejo deficite slabih gospodarjev v državnih podjetjih pridni privatniki, dobri gospodarji s svojimi davki! Tu se mora torej uveljaviti gospodarsko načelo, da je treba podjetje voditi tako, da se splača (rentira) in da je treba gospodarje oziroma odgovorne osebe, ako tega niso zmožne, zamenjati z boljšimi.

To je ena stran, na kateri se mora začeti ozdravljenje. Temelje za to bo moral dati že državni proračun za leto 1950, ki se bo z njim baval v kratkem novi državni zbor.

Druga stran pa leži zgolj na gospodarskem polju. Cene produktov, ki jih Avstrija nudi na mednarodnih tržiščih, so previsoke. Če se ne posreči zvišati izvoza, Avstrija ni zmožna uravnati svo-

jega gospodarstva. Kot industrijska država je navezana na to, da v čim večji količini izvažajo svoje pridelke in uvozi zato surovine, predvsem živež za svoje industrijsko delavstvo. Nastaja vprašanje, kako doseči nizke cene? Doseči jih potem znižanja mezd delavcem, ne pride v poštev, ker bi to povzročilo socialne nemire, obenem pa krčilo kupno moč konzumentov doma. Preostaja torej le eno, da se zviša produktivnost dela, to se pravi, da se zboljša organizacija z modernizacijo delovnega procesa v proizvodnji, z večjo mehanizacijo, ki z istim delovnim naporom ustvari več produktov. Za to bo treba posebnega načrta, ki bo nudil podjetjem možnost modernizacije našega gospodarstva. To bo nadaljna naloga vlade in parlamenta, da pripravi in uresniči tak načrt.

Da omenim še eno. Predvsem kmetijstvo igra v tem vsegospodarskem načrtu veliko vlogo. Iz sredstev Marshallovega načrta je dodeljena za modernizacijo kmetijstva znatna vsota. Naj bi novi meročajni možje ne pozabili na tem

polju umno in načrtno graditi. Treba je ohraniti zdravo kmetijstvo. Cene živilim na svetovnem trgu so razmeroma nizke. Z modernizacijo bodo naše kmetije lahko z manjšimi stroški, z manjšim številom dragih delovnih moči, — ki jih na kmetih itak manjka —, producirale večjo količino produktov. Samo tako bo kmet tudi pri nizkih cenah še lahko shajal; nizke cene pa bodo prišle v prid obenem delavcu, ki bo lahko poceni živel.

To so naloge, ki se jih bosta mogla nova vlada in novi parlament lotiti. Se bodo li novi možje zavedali, da je gospodarsko ozdravljenje temelj političnemu življenju? Vse politične mahinacije preteklega obdobja so odpovedale, ker nihče ni imel korajžje, lotiti se problema pri koreninah. Treba je misliti na to, da so sredstva iz Marshallovega plana omejena in namenjena za to, da se lastno gospodarstvo obnovi in poživi in ne, da se sredstva konzumirajo in da nato, kot do sedaj, stojimo zopet pred ničem in pred prazno državno blagajno!

Mama, kava je grenka

Kolikokrat se jezimo ob pregrenkem „kofeju“. Samo po sebi razumljivo se nam zdi, da kava mora biti sladka. Ali pa je bilo zmeraj dosti sladkorja? Pogledimo v zgodovino.

Komaj 300 let je, odkar se je sladkor udomačil v Evropi. Tedaj je vladala v Angliji kraljica Elizabeta, v Pragi nemški cesar Rudolf II. in v Parizu Henrik IV. V tistem času je bil sladkor — cukrer, še redkost; le bogatini so si ga mogli privoščiti. Ali so tedaj jedli vse kar grenko? — Sladkali so s strdjo pa tudi s sokom nekaterih dreves n. pr. breze (brezov sirup priteče iz narezane breze). Čebel pa ni bilo dosti, da bi mogele za vse ljudstvo nabirati medu in tudi letine za čebele so bile velikokrat slabe. Pomislite samo, da mora 4000 čebel celo poletje nabirati med, da ga nabere 1 kg. Čebelna družina, t. j. 20.000—40.000 čebel nanosi v enem letu, če je res dobra paša 5—10 kg medu. Države Avstrija, Nemčija, Čehoslovaška in Švica porabijo letno 3 milijarde kg sladkorja. (Naložiti bi mogli 200 vlakov, katerih vsak bi imel 50 voz. Dolžina teh železnic bi znašala skupno 90 km.)

Kje je torej sladkor doma? Njegova domovina je Kina v Aziji, kjer so ga poznali že tisočletja pred Kr. rojstvom. Rasel je v obliki do 6 m visokih divjih rastlin, najraje v vlažno-vročih predelih. Sladkorni trs imenujemo rastlino, ki je tako sladka, da iz nje dobivamo sladkor sarkara (indijsko). Iz Kine se je razširil v Indijo, od tu so ga Mohamedanci prenesli v Arabijo in v Evropo, v Španijo. Ob reki Guadalquivir so se širila velika polja sladkorne rastline. Ko

so Španci Mavre (Arabce) vrgli iz dežele, kar se je dokončno zgodilo l. 1492, so si prisvojili umetnost izdelovati sladkor. Tedaj je Krištof Kolumb odkril Ameriko. Že l. 1506 so trsove sadike naložili na ladje in jih odpeljali v Ameriko. Zlasti v Mehiki dobro uspeva. Tako so Evropejci začeli dobivati sladkor iz Srednje Amerike.

Ob kontinentalni zapori za vlade Napoleonona je uvoz sladkorja zelo padel. Nekaj sladkorja je sicer prišlo v Evropo, a bil je predrag, ker je prišel „na črno“ v države. Sladkor pa je vendar za telo neobhodno potreben, ker se hrani jo z njim naše mišice (muskelnji). — Pa kaj vsega ljudje ne doženejo. Prusa Markgraf in Achard sta odkrila, da se tudi iz pese da pridobivati sladkor. Kmalu je dovolj takega sladkorja prišlo na evropski trg.

Iz sladkorne pese pa pridobivajo sladkor na sledeč način: razrezljane koščke denejo v poln kotel vode. Ko voda vso „sladkost“ izsesa iz pese, stresejo koščke spet v drug, tretji, četrti napolnjeni kotel vode. Ko že ni nič več sladkorja v pesi jo posušijo in dajo kmetom, kar porabijo za krmo živali. Ta v vodi raztopljeni sladkor vsebuje še različne primesi, ki jih zgubi, ko gre skozi nekaka sita. Z apnenim mlekom in drugimi filtri odstranijo vse odvisno, ko je sladkorni sok čist, ga vlijejo v oblike, da pride kot kocka, sipa ali v drugih formah na trg.

Precej dolga pot je od sladkorne pese pa do sladkorja. Mi pa v nekaj minutah uničimo proizvod tako dolgega obdelovanja.

I. M.:

Dam ob Dravi

(Nadaljevanje)

Romalo je bilo pismo čez gore in doline — k ateju. Tako malo so smeli pisati, da niso vedeli, kaj je bolj potrebno. „Vse v redu doma, pozdravljajo te in teško pričakujejo mama, žena, Milka, Lojzi, Urši in Marijca.“ Slednja je smela zraven sama narisati rožico, ker se podpisati še ni znala. Atej bo gotovo vedel, da je to naredila sama.

„Kje je atej?“ je vpraševala Marijca. „Ali za Dobračem, ali za Obirjem, ali za Peco?“ Ni ji mogla dopovedati mama, da je mnogo, mnogo dalje. „Ali je tam tudi Boge in angel varuh?“ „Tudi, tudi, Bog je povsod,“ je odgovorila mama. Mala je bila pomirjena. „Če je Boge tam, bo že ateja poslal domov, ker ve, kako je mami hudo po njem.“

„Ali ni čudno, Mihej je bil v ujetništvu dodeljen na nek mlin. Ko je tako poslušal mlinska kolesa in šum vode, je še pogostejše mislil na dom.“

Poslej so Mlinarjeve deklice še bolj mislile na očeta. Še težje kot Milka so ga pričakovale male tri. Ko bo on doma, bo bolj fletno. Mama je imela tako malo časa. Polje, živina in mlin, vse je pri-ganjalo, a poslov ni bilo mogoče dobiti.

Tako so stara mama pazili na otroke ter zraven še kuhali.

Sredi najlepšega poletja, ko so bili vsi na polju in sta se Lojzi ter Urši dolgočasili sami doma, je starejša izmed njiju dejala: „Joj, ko bi mogli iti ateja iskat! Pomagal bi na polju in v mlinu, pa bi bilo vse prej narejeno.“

„Pojdiva ga iskat,“ je hotela mlajša. „Ne bova ga našli, predaleč je,“ je dokazovala Lojzi.

„Kar pojdiva, do Glinj prideva danes, potem bo šla pa teta Rezika z nama.“

Lojzi je verjela. Prijeli sta se za roki in breskrbno odšli proti gozdu. Veselo sta se pogovarjali o ateju. To bo vesela mama, ko pridejo vsi skupaj domov. Stranska pot se je spojila z glavno cesto, ki je peljala proti Borovljam. Sli sta v velikem otroškem zaupanju in v trdni veri, da najdeta ateja. Kaj je otrokom razdalja, kaj široke vode, kaj visoka gora, kaj bodeča ograja. Ljubezen, hrepenjenje vse ovire odstranila. Na trati ob cesti sta se z jagodami nasitili. V Glinjah že kaj boljšega dobila. Sonce se je že nagibalo proti zatonu, deklici sta še vedno hodili po beli cesti. Pa niso hotele priti Glinje in tudi mame ni bilo nikoder. Lojziko je začeljo skrbeti kaj bo.

Še bolj pa je skrbelo doma mamo, ko

je proti večeru prišla s polja in ni našla Lojzike in Urške.

„Da se nista v Bistrici ali Dravi vtopili!“ jo je skrbelo. Pregledali so hleve, skednje, mlin, hišo, drvarnico, sadovnjak ter vso bližnjo okolico, a deklic ni so našli. Mami se je trgalo srce od skrbi. Naprosila je sosedo, da so še oni pomagali pri iskanju. Sosedov Toni je sedel na kolo ter jo zavil na glavno cesto proti Borovljam. Kako uro hoda od doma je zagledal sredi cesti dve otroški postavitvi. Takoj ju je spoznal. Razveselil se je ob misli, da bo prav on mogel zaskrbljeni materi vrniti hčerki.

Sirotici sta bili čisto objokani. Lojzi se je spotaknila ob kamen, da ji je kri tekla iz velikega prsta na nogi. Urši je od solz, potu in prahu imela ves umazan obrazček. Nič niso dosti govorili. Obe je naložil na kolo in se obrnil proti domu. Debele solze sta prišli, tu in tam je bilo slišati vzdih olajšanja.

Ob prvem mraku so prišli domov v naročje dragi materi. Pritisnila je otroka na srce in se zahvalila vsem, ki so pomagali iskati. Zahvalile so se najprej angelčku varuhu, nato so šle utrujeni počivat. Mama ju ni nič kaznovala. Sama se je čutila nekoliko prizadeto, saj ni deklic nikdar opozorila, da ne smejo daleč od doma. Naslednji dan je vse poklicala k sebi ter jim lepo povedala, kaj bi se jim v gozdu lahko pripetilo. Naen-

krat bi lahko prišel avto ter jih povozil, ali bi jih pičila strupena kača, bi pojedle strupeno jagodo, zgubile pot in tako nikdar več ne videle ateja in mamice.

Dobro se je še spominjala, kako je sama kot mala deklica povezala v culo predpasnik, rutico in coklice ter povedala ateju, da gre služiti, ker ji doma nič denarja ne dajo. Naj kar gre, ji je dejal atej, da bo že videla kako hudo je pri tujih ljudeh. Milka je zapustila hišo in res šla, a samo do velike njive s pšenico. Tam jo je že zmagalo domotožje. Sedla je med žito ter mislila, kako hudo je vendar oditi zdoma. Atej je na skrivnem gledal za njo. Ko je mislil, da je že pokore dovolj, je šel po njo, jo dvignil na roke ter mirno dejal:

Veš, Milka, če človek pol sveta obteče, najboljši kruh doma se peče. Zapišila si je modre besede in jih tisti dan povedala tudi deklicam; Milka, najstarejša je imela odzadaj na skrbi mlajše tri, da jo ne bi spet kam potegnile.

Spet so pričakali zimo in božične praznike, a ateja še ni bilo domov. Pisali so si že, a le drobna pisma so prihajala na Bistrico, da je gospodinjjo kar skrbelo, če mož ni kaj bolan.

Hrepenenje in želja po svidenju je rasla iz dneva v dan, v Rožu na Koroškem in v širni ravnini Rusije, kjer je v taborišču mož mislil na drago družino.

(Dalje prihodnjič)